

NR 3-4(45-46)/2008
MAJ-SIERPIEŃ

VITA ACADEMICA

ISSN 1642-2244

BIULETYN INFORMACYJNY PAPIESKIEJ AKADEMII TEOLOGICZNEJ W KRAKOWIE

Ks. prof. Heller laureatem nagrody Templetona

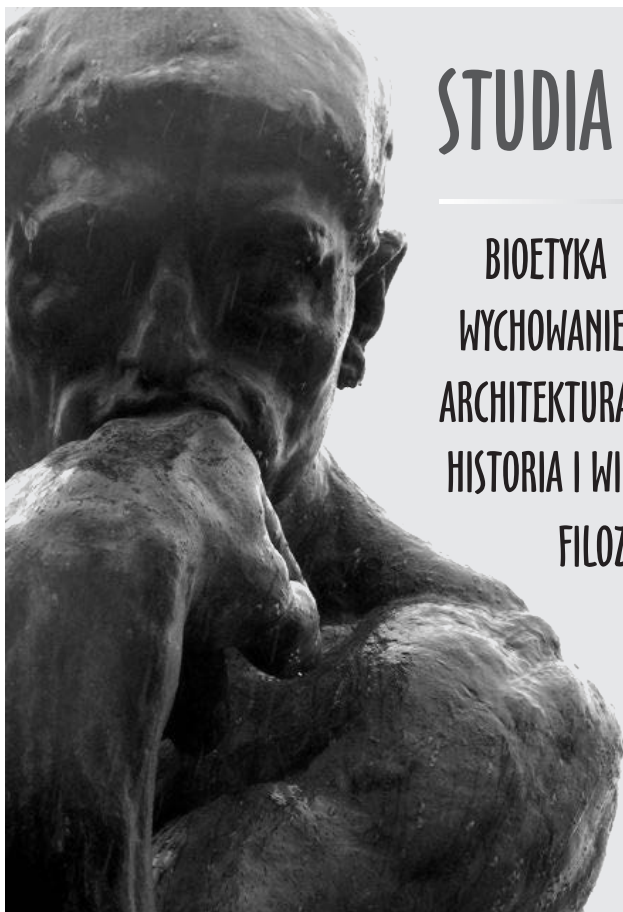
Dni Tischnerowskie

Festiwal Nauki

Warsztaty historyczne

STUDIA PODYPLOMOWE 2008/2009

BIOETYKA
WYCHOWANIE PRORODZINNE
ARCHITEKTURA SAKRALNA
HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
FILOZOFIA, ETYKA I WIEDZA O KULTURZE
ARCHIWISTYKA I BIBLIOTEKOZNAWSTWO
DZIENNIKARSTWO

www.pat.krakow.pl

Spis treści

Gratulujemy! ks. prof. Michał Heller ks. dr Robert Woźniak.....	3
Wydarzyło się	4-5
Dni Tischnerowskie Odwaga i otwartość dialogu?	6
Goście z Uniwersytetu Ruhry w Bochum	8
Fotoreportaż Festiwal Nauki w Krakowie.....	10-11
„Historia człowieka – człowiek w historii”	12
Symposium Macierzyństwo i ojcostwo – naturalne powołanie i wyzwania współczesności	13
Biblijne wykłady otwarte	16
Między kinem a sztuką	16
Zaproszenie.....	17
Kalendarium roku akademickiego	18
Czytelnia	19

VITA ACADEMICA

Biuletyn Informacyjny
Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie

Redakcja
ul. Franciszkańska 1, 31-004 Kraków
tel./faks 012 425 40 60
e-mail: rzecznik@pat.krakow.pl

Redaktor prowadzący: Jędrzej Majka
Opracowanie graficzne: Tomasz Sekunda
Korekta: Renata Komurka

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych oraz
zastrzega sobie prawo do skrótów i redakcyjnego opracowania
tekstów przyjętych do druku.

Numer zamknięto 2 lipca 2008 r.

Fot.: archiwum WN PAT
Fot. na okładce: arch. OBI

Gratulujemy!

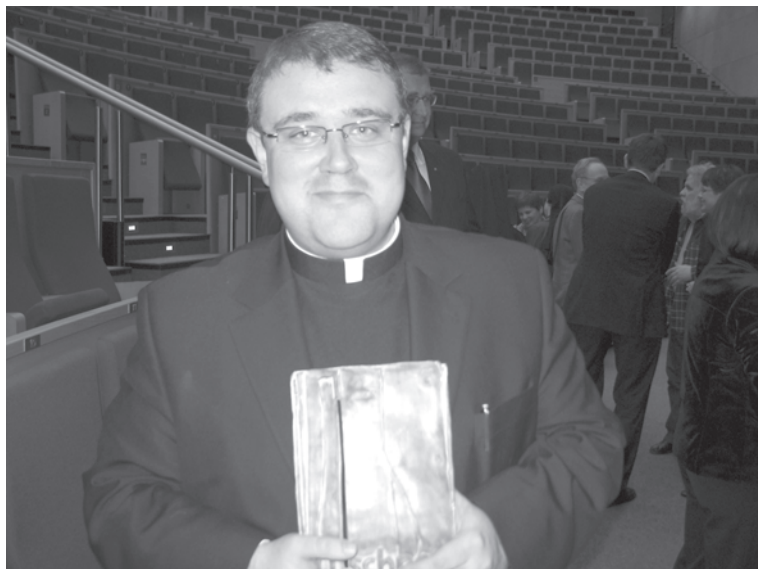
foto. arch. OBI

Ks. prof. dr hab. Michał Heller

7 maja odebrał Nagrodę Templetona. Uroczystość miała miejsce w Pałacu Buckingham. Książę Edynburga Filip wręczył ks. Hellerowi doroczną prestiżową nagrodę, przyznaną mu za pionierskie prace w dziedzinie dyscypliny zwanej „teologią nauki”.

W czasie uroczystości odczytano przesłanie Benedykta XVI do księdza profesora. Papież wyraził uznanie dla jego „nadzwyczajnego wkładu w dialog między nauką a religią”. Nawiązując do zasług Laureata, zwrócił też uwagę na znaczenie „owocnego spotkania wiary i rozumu, dwóch skrzydeł, na których duch ludzki wznosi się ku prawdzie”.

Przewodniczący Fundacji Templetona dr John Templeton Jr. w swoim przemówieniu wskazał na zgodne stanowisko jury przyznającego Nagrodę. Jego zdaniem ks. prof. Heller „przekonująco wykazał, iż badania naukowe i dociekania teologiczne mogą harmonijnie oddziaływać na siebie nie wykluczając się wzajemnie”.

Ks. dr Robert Woźniak

otrzymał tegoroczną Nagrodę im. ks. Józefa Tischnera w kategorii „pisarstwa religijnego lub filozoficznego stanowiącego kontynuację tischnerowskiego myślenia według wartości” za książkę *Przyszłość, teologia, społeczeństwo*. Nagrodę wręczono 7 maja w Krakowie podczas VIII Dni Tischnerowskich.

Miesięcznik i Wydawnictwo Znak wraz z Ergo Hestią ustanowiły coroczną Nagrodę Znak i Hestii imienia księdza Józefa Tischnera, by promować w Polsce style myślenia i postawy łączące w sobie intelektualną rzetelność, odwagę i wrażliwość na „twarz drugiego”. Nagroda nosi imię ks. Józefa Tischnera, gdyż to on właśnie „meblował” przez lata polskie głowy i uczył, jak dorastać do wolności, która jest „sposobem istnienia dobra”. Nagroda ma wyróżniać osoby wspinające się na te same granice – filozofii, myśli religijnej, zaangażowanej publicystyki i czynnej solidarności – które zdobywał ksiądz Tischner.

Zapraszamy

na Pielgrzymkę do Sanktuarium Matki Bożej
w Kalwarii Zebrzydowskiej

wtorek, 30 września 2008 r., godz. 10.30

Karta Uczelni Erasmosa

Drodzy Studenci, Doktoranci i Wykładowcy PAT, naszej Uczelni została przyznana Karta Uczelni Erasmosa uprawniająca nas do udziału w programie Erasmus. Już w najbliższym roku akademickim (2008/2009) nasi studenci będą mogli skorzystać ze stypendiów na odbycie części studiów na uczelniach zagranicznych, z którymi podpisaliśmy stosowne umowy. Również pracownicy dydaktyczni mają możliwość prowadzenia wykładów na uczelniach partnerskich.

Koordinatorem programu LLP/Erasmus w PAT jest s. Edyta Czerwińska CHR (erasmus@pat.krakow.pl).

Więcej informacji na: www.pat.krakow.pl/erasmus

☞ 1 kwietnia Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki, w ramach cyklu „Między kinem a sztuką”, zorganizowało panel otwarty „Młoda Polska półzartem-półserio”.

☞ 4 kwietnia Międzywydziałowy Instytut Ekumenii i Dialogu zorganizował prezentację książki Chiary Lubich pt. „Charzmat jedności”.

☞ 7 kwietnia Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki, w ramach cyklu „Między kinem a sztuką”, zorganizowało spotkanie „Malarskość filmu: „Jedwabna opowieść” reż. Éléonore Faucher”.

☞ 21 kwietnia – 18 czerwca Katedra Nauk Pomocniczych Historii i Archiwistyki WHK oraz Archiwum Polskiej Prowinacji Zgromadzenia Księży Misjonarzy przygotowały wystawę „Moneta – medal – pieczęć. Ze zbiorów numizmatyczno-sfragistycznych Archiwum Księży Misjonarzy w Krakowie”.

☞ 6 maja, w Koszycach na Słowacji, odbyło się międzynarodowe ekumeniczne sympozjum naukowe „Rodzina nadzieją przyszłości”. Naszą Uczelnię reprezentowali ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek (z referatem „Rodzina w stwórczym planie Boga”), ks. dr Bogdan Zbroja (z referatem „Model życia rodzinnego na podstawie Księgi Tobiasza”) oraz dr Małgorzata Duda (z referatem „Ważność rodziny wobec alternatywnych form życia małżeńsko-rodzinnego”).

☞ 7 maja ks. prof. dr hab. Michał Heller odebrał Nagrodę Templetona. Uroczystość miała miejsce w Pałacu Buckingham.

☞ 7–10 maja trwały VIII Dni Tischnerowskie organizowane przez Uniwersytet Jagielloński, Papieską Akademię Teologiczną w Krakowie, Państwową Wyższą Szkołę Teatralną i Społeczny Instytut Wydawniczy ZNAK.

☞ 8 maja, w kolegiacie św. Anny, odbyły się uroczyste promocje doktorskie.

☞ 13 maja prof. dr Jon Stewart z Centrum Sřrena Kierkegaard w Kopenhadze wygłosił wykład pt. „Co Hegel odpowiedziałby na obiekcje Kierkegaard w sprawach wiary?”. Organizatorem spotkania była Katedra Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej WF.

☞ 15–17 maja uczestniczyliśmy w Festiwalu Nauki w Krakowie. Z tej okazji przygotowaliśmy m.in. warsztaty ikonopisarza i wyrobu czerpania papieru oraz zaprezentowana została krótka historia ziołolecznictwa.

☞ 15 maja, w ramach Festiwalu Nauki, odbył się panel naukowy „Biblijne panaceum. Uzdrawiająca moc słowa Bożego”.

☞ 15 maja, w ramach Festiwalu Nauki, odbyły się warsztaty: „Komputerowe programy biblijne”.

☞ 12–17 maja trwało ekumeniczne Święto Biblii. Współorganizatorem był Międzywydziałowy Instytut Ekumenii i Dialogu.

☞ 19 maja Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki, w ramach cyklu „Między kinem a sztuką”, zorganizowało spotkanie „Andy Warhol: twórczość filmowa”.

☞ 20 maja Komisja Europejska przyznała nam Kartę Uczelni Erasmusa uprawniającą do uczestnictwa w Programie Erasmus.

☞ 21 maja Wydział Teologiczny zorganizował wykład otwarty ks. prof. dr. Marcello Neri pt. „Teologia i Europa”.

☞ 27 maja odbył się odczyt dr. Jörga Schulte (Ratyżbona) „Ostatnie technienie Adonisa” – mit w poezji i w sztuce.

☞ 30 maja, z inicjatywy JM rektora PAT ks. prof. Jana M. Dyducha i JM rektora UJ prof. Karola Musioła, odbyło się spotkanie z ks. prof. Michałem Hellerem, laureatem Nagrody Templetona.

☞ 2 czerwca Katedra Teologii Duchowości WT zorganizowała konferencję „Macierzyństwo i ojcostwo – naturalne powołanie i wyzwania współczesności”.

☞ 3 czerwca Katedra Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej WF zorganizowała sympozjum „Tożsamość Podmiotu”.

☞ 9 czerwca Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie zorganizował sesję „Roman Brandstaetter – życie w cieniu krzyża”.

☞ 12 czerwca Katedra Teologii i Informatyki Biblijnej wraz z Wyższym Seminarium Duchownym w Gródku Podolskim zorganizowała V sympozjum naukowe „Biblia w kulturze świata”. PAT reprezentowali: o. dr Dariusz Kasprzak (z refe-

ratem „Zasady wyjaśniania Pisma Świętego w kazaniach egzegetycznych św. Piotra Chryzologa”); ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek (z referatem „Inspiracje biblijne w twórczości Grigorija Kwitka-Osnowianenko”).

☞ 30 czerwca – 6 lipca MWIK zorganizował Letnią Szkołę Animatorów Biblijnych.

☞ 24 czerwca – 7 lipca Katedra Nauk Pomocniczych Historii i Archiwistyki WHK zorganizowała obóz naukowy do Litwy, Łotwy, Estonii i Rosji.

Uroczyste promocje doktorskie 8 maja 2008 r.

Z Wydziału Teologicznego dyplom doktora otrzymali:
ks. dr Marek ADAMCZYK SVD, *Magisterium Kościoła wobec pluralizmu religijnego i jej specyficznego ujęcia przez Jacquesa Dupuis w opinii współczesnych teologów*
promotor: o. prof. dr hab. Tadeusz D. Łukaszuk OSPPE

dr Wojciech KOSEK, *Pierwotny ryt Paschy w świetle schematu literackiego Księgi Wyjścia 1–18*
promotor: ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek

dr Elżbieta WIATER, *Jedno jest Ciało i jeden Duch (Ef 4, 4). Duch Święty jako zasada jedności Kościoła w świetle Listu do Efezjan*
promotor: o. prof. dr hab. Tomasz M. Dąbek

ks. dr Józef POCHWAT MS, *Sprawiedliwość i miłosierdzie. Studium Kazań do ludu św. Cezarego z Arles*
promotor: ks. dr hab. Edward Staniek, prof. PAT

ks. dr Zbigniew PAŁYS MS, *Rozwój teologii konsekracji zakonnej. Studium historyczno-teologiczne od Vaticanum II do Vita consecrata Jana Pawła II*
promotor: ks. dr hab. Jan Machniak, prof. PAT

Z Wydziału Filozoficznego dyplom doktora otrzymali:
dr Aneta ADAMCZYK, *Wolność i dobro w filozofii Józefa Tischnera*
promotor: ks. dr hab. Władysław Zuziak, prof. PAT

Dyplom doktora habilitowanego: ks. dr Jerzy Dadaczyński

Dyplom na stanowisko profesora nadzwyczajnego nauk humanistycznych: ks. prof. dr hab. Zdzisław Klis

Odwaga i otwartość dialogu?

Tegoroczne, ósme już Dni Tischnerowskie (7–10 maja 2008, Kraków), odbyły się pod patronatem Społecznego Instytutu Wydawniczego „Znak”, Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej, Instytutu Myśli Józefa Tischnera, Papieskiej Akademii Teologicznej i głównego organizatora tegorocznej edycji – Uniwersytetu Jagiellońskiego. Uroczystości rozpoczął metropolita krakowski kard. Stanisław Dziwisz, który w kolegiacie św. Anny odprawił Mszę św. w intencji ks. prof. J. Tischnera.

Na dobry początek wręczono Nagrody „Znaku” i Hestii im. Ks. J. Tischnera oraz stypendium im. Ks. J. Tischnera przyznawane przez Instytut Nauk o Człowieku w Wiedniu. Nagroda ufundowana przez Wydawnictwo „Znak” i Ergo Hestię przyznawana jest co roku w trzech kategoriach: pisarstwo religijne i filozoficzne stanowiące kontynuację „myślenia według wartości”, publicystyka i eseistyka na tematy społeczne, która uczy przyjmować „nieszczęsną dar wolności” oraz inicjatywy duszpasterskie i społeczne tworzące „polski kształt dialogu”. Ogólnym więc celem tej nagrody jest wyróżnianie i promowanie stylu myślenia i działania bliskiego postawie ks. Tischnera, a więc łączącego w sobie intelektualną rzetelność, wrażliwość i odwagę myślenia, zanurzone w nurcie wolności. W tym roku jury w składzie: ks. Adam Boniecki – przewodniczący, Jarosław Gowin, prof. Leszek Kołakowski, prof. Krzysztof Michalski, Henryk Woźniakowski, abp Józef Życiński, Łukasz Tischner – sekretarz, doceniło i nagrodziło 3 postaci.

W pierwszej kategorii (pisarstwo religijne lub filozoficzne) nagrodę otrzymał ks. Robert J. Woźniak za książkę *Przyszłość, teologia, społeczeństwo* (WAM 2007), w której autor pokazuje teologię z niezwykle odważnej i nowoczesnej perspektywy. Teologia stanowi dla niego spojrzenie w przyszłość oraz śmiałe zanurzenie się w wymiarze współczesnej kultury, w której chrześcijaństwo nie jest już religią uprzywilejowaną. Autor pokazuje, że dojrzała teologia tworzy wspólnotę ludzi, która stopniowo odkrywa w niej sens. Książka Woźniaka spogląda na teologię jako otwartość na to, co dopiero przed nami, jako wędrówkę, odważną, szukającą i myślącą, która nie zastyga w skostniałych formułach, ale bazuje na wymiarze społecznym i buduje mądrą nadzieję. Wydaje się, że taki sposób myślenia i szukania, w duchu autentycznego dialogu, jest szczególnie potrzebny w dzisiejszym świecie, w polskiej rzeczywistości.

W drugiej kategorii (publicystyka i eseistyka na tematy społeczne) nagrodę odebrała Krystyna Kurczab-Redlich za książkę *Głowa o mur Kremla* (W.A.B 2007). Postać niezwykle: wieloletnia korespondentka polskich mediów w Rosji, autorka filmów dokumentalnych o Czeczenii, którą wielokrotnie odwiedzała, uhonorowana nagrodą Amnesty International za publikację o łamaniu praw człowieka w Czeczenii, zgłoszona do Pokojowej Nagrody Nobla przez Amnesty International, Fundację Helsińską i czeczeńską organizację „Echo wojny” w roku 2005. Kształt obraz współczesnej Rosji, w której rzą-

dzi propaganda, przemoc, a przestrzeganie praw człowieka jest kwestią marginalną, autorka maluje przejmujący obraz, który w swej istocie jest przestrożą przed ucieczką od odzyskanej wolności. Śledząc przemiany polityczne, pokazuje pozorną transformację, jaką miało być przejście od komunizmu do demokracji w Rosji. Stawia ważne i trudne pytania o możliwość zmiany ustroju w Rosji, o powodzenie takiego zabiegu w tym kraju. Dokumentuje ona cynizm polityków rozgrywających swoje rządy pod „przykrywką” czeczeńskiego terroryzmu przy tragediach takich jak spektakl Nord-Ost czy Biesłan. Jej książka przywołuje fundamentalne pytania o naturę i istotę wolności: wolność trzeba kształtować, budować ją i umieć wykorzystać. Inaczej pozory wolności tworzą jeszcze gorsze piekło niż niewola sama w sobie.

W trzeciej kategorii (inicjatywy duszpasterskie i społeczne) nagrodzona została siostra Anna Bałchan ze Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej, założycielka Stowarzyszenia im. Maryi Niepokalanej na rzecz Pomocy Dziewczętom i Kobietom. Stowarzyszenie to działa w Katowicach i niesie pomoc kobietom w kryzysowych sytuacjach życiowych, przeciwdziała przemocy i pomaga ofiarom przemocy domowej, handlu ludźmi oraz przymusowej prostytucji. Siostra Bałchan udowadnia swoją postawą, że Kościół nie ma murów, przyjmuje wszystkich i nikogo nie odrzuca, a podstawowym prawem świata jest przykazanie miłości drugiego człowieka.

Stypendium im. Ks. J. Tischnera ufundowane przez Instytut Nauk o Człowieku w Wiedniu, przyznawane co roku młodemu polskiemu uczonemu oraz pracownikom naukowym z Polski i Stanów Zjednoczonych, w tym roku przypadło Oldze Wysockiej, która w Europejskim Instytucie Uniwersyteckim we Florencji prowadzi badania na temat populizmu w Polsce.

W drugim dniu świętowania, w Auli im. J. Tischnera Collegium Witkowskiego UJ, odbyło się spotkanie z laureatami wcześniej przyznanych nagród, które poprowadził Wojciech Bonowicz. Wieczorem, na scenie im. S. Wyspiańskiego PWST, chętni mogli obejrzeć spektakl teatru Studio z Warszawy pt. *Filozofia po góralsku* wg Józefa Tischnera. Autorzy scenariusza i reżyserzy przedstawienia zarazem – Irena Jun i Wiesław Komasa zrealizowali swój projekt w oparciu o książkę J. Tischnera – zbiór humorystycznych esejów, który stanowi wykładnię poglądów pierwszych filozofów. Filozoficzne dywagacje przełożone na góralską gwarę, wzbogacone o wesołe anegdoty, zostały zinterpretowane przez dwójkę aktorów wspieranych przez parę „górali” w ludowych strojach, przekomarzających się na temat życiowych zakrętów.

W piątek, 9 maja, w ramach Colloquia Tischneriana, swój wykład pt. „Sekularyzacja i katolicyzm” wygłosił gość specjalny tegorocznej edycji – prof. Jose Casanova. Profesor jest wybitnym socjologiem religii i polityki, autorem licznych publikacji dotyczących globalizacji, migracji, a szczególnie sytuacji religii we współczesnym świecie. Jest autorem głośnej książki pt. *Public Religions in the Modern World (Religie publiczne w nowoczesnym świecie)*, przeł. T. Kunz, Wydawnictwo

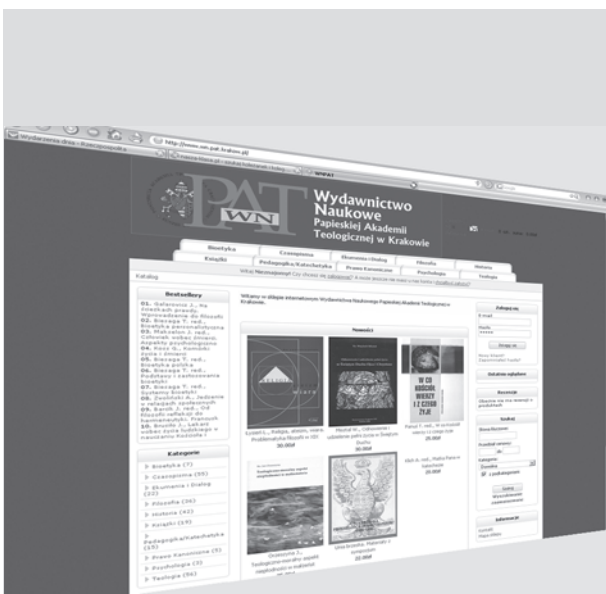
Nomos, Kraków 2005), uhonorowaną w 2005 prestiżową nagrodą Society for the Scientific Study of Religion Distinguished Book Award. Obecnie prof. Casanova koordynuje projekt badawczy poświęcony religijności emigrantów, który obejmuje reprezentantów największych religii: chrześcijaństwa, islamu, hinduizmu, buddyzmu, pochodzących z różnych zakątków świata, mieszkających w Londynie, Johannesburgu i Kuala Lumpur. Celem tego zamierzenia jest analiza życia religijnego ludzi wyrwanych z ich naturalnego, pierwotnego środowiska kulturowego i zbadanie, jaki wpływ wywiera wiara na inne dziedziny ich życia. W atmosferze takiej właśnie problematyki profesor wygłosił swój odczyt, a słuchacze mieli okazję zadać mu pytania.

Na zakończenie tegorocznych Dni Tischnerowskich Wyższa Szkoła Europejska im. Ks. J. Tischnera przygotowała Majówkę Filozoficzną Młodych pt. „Myślenie w dialogu”, do udziału w której zaproszono: Instytut Myśli J. Tischnera, Stowarzyszenie „Drogami Tischnera” i WSE im. Ks. J. Tischnera.

Największą uwagę uczestników skupiła chyba jednak Jaskinia Filozoficzna pt. „Drogi dialogu”, w której udział wzięli Jose Casanova, Jan Andrzej Kłoczowski, Michał Paweł Markowski oraz Jerzy Stuhr, a spotkanie poprowadził Dobrosław Kot. Dyskusja uczestników o dialogu jako porozumieniu inności, o dialogu jako otwartości na myślenie inne niż moje, o dialogu jako odwadze konfrontacji z tymi, którzy myślą inaczej niż ja, wyraźnie kontrastowała z okolicznościami, które towarzyszyły organizacji tegorocznych Dni Tischnerowskich. W trakcie słuchania tej dyskusji siłą rzeczy narzucały się pytania: Czy umiemy rozmawiać z innymi? W jakim stopniu udaje się nam wcielać w życie autentyczny dialog, zwłaszcza w tych miejscach, gdzie jest trudniej, gdzie wymagana jest od nas umiętność pójścia na kompromis i odwaga otwartości, a w jakim tytułowy dialog pozostaje jedynie idealistycznym postulatem? Wreszcie: w jakiej mierze

udaje się nam stosować teorię dialogu w życiu codziennym, które zawsze jest bardziej wymagające i zaskakujące niż książkowe teorie i postulaty filozofów? Czy być może nie jest tak, że różnice w zdaniach częściej nas przerażają i zamykają na dialog, że inność myślenia drugiego człowieka rodzi w nas opór i wolimy go wykluczyć z pola rozmowy niż wysilić się i poszukać wspólnej przestrzeni porozumienia? Niestety, obawy o kształt naszego polskiego dialogu powracały na wspomnienie okoliczności organizacji tegorocznych spotkań. Słuchając dyskutantów, można było wyciągnąć wniosek, że to nie sztuka spotykać się i dyskutować z tymi, co myślą podobnie jak my, z tymi, których dobrze znamy i potrafimy przewidzieć ich odpowiedzi. Dialog, jak wskazywał o. Kłoczowski, rodzi się tam, gdzie pojawiają się różnice między nami, gdzie musimy z cząstki siebie zrezygnować, aby zrobić miejsce dla bliźniego, który jest obok nas, przy nas, choć nasze poglądy i zdania w kwestiach ważnych znacząco się od siebie różnią. Na tym właśnie polega odwaga myślenia w duchu autentycznego dialogu, o której przez tyle lat mówił ks. J. Tischner i na którą tylu ludzi się powołuje. Dialog to konieczność wyjścia poza siebie, poza swój stabilny, bezpieczny i ugruntowany świat, nie ucieczka, ale odważne podjęcie wyzwania, które płynie ze strony Innego – jak pokazywał Tischner. Właśnie tam rodzi się prawdziwy dialog: na styku, na granicy, zawsze w zetknięciu z tym, co obce i nieznanne, co wymagające i mobilizujące. Pytanie tylko: czy my chcemy i umiemy prowadzić dialog w takich sytuacjach? A może od razu z niego rezygnujemy, widząc w nim zagrożenie i wyzwanie, któremu wcale nie mamy ochoty sprostać... To pytania, które każdy z nas powinien sobie zadać po tegorocznych Dniach Tischnerowskich, pytając o ich sens i znaczenie na kolejne lata.

Magdalena Kozak

**Wydawnictwo Naukowe PAT
zaprasza
do swojego sklepu internetowego**

www.wn.pat.krakow.pl

Goście z Uniwersytetu Ruhry w Bochum

W dniach 23–27 kwietnia br. gościliśmy w Krakowie studentów z zaprzyjaźnionego i współpracującego od ponad dwudziestu pięciu lat z Papieską Akademią Teologiczną w Krakowie Wydziału Teologii Katolickiej Uniwersytetu Ruhry w Bochum. Nasi przyjaciele zza zachodniej granicy przyjechali do królewskiego miasta w środę 23 kwietnia i pozostali tu niespełna pięć dni.

Niemiecka grupa mieszkała w Seminarium Księży Misjonarzy Świętego Wincentego a Paulo, mieszczącym się na ul. Stradom. Część ze studentów z Niemiec poznaliśmy podczas naszej wizyty w Bochum, która miała miejsce w listopadzie zeszłego roku, a ze znakomitą większością zapoznaliśmy się dopiero w Krakowie. Byli oni z różnych lat teologii, przeważnie studiowali również na innych wydziałach tamtejszego Uniwersytetu. Pierwszego dnia, oprócz zwiedzania miasta i wzajemnych rozmów, ważnym punktem był integracyjny obiad, który jeszcze bardziej pomógł „odświeżyć” stare znajomości. Duże wrażenie na naszych gościach zrobił Krakau in der Nacht.

Następnego dnia całe przedpołudnie spędziliśmy na zwiedzaniu Starego Miasta. Na początku udaliśmy się do katedry wawelskiej, wspięliśmy się po stromych, drewnianych schodach, by dojść do Dzwonu Zygmunta i podziwiać z wieży panoramę Krakowa, zwiedziliśmy też krypty. Następnie, przechodząc Drogą Królewską, udaliśmy się do kościoła św. Andrzeja oraz kościoła św. św. Piotra i Pawła. Po kilkuminutowym nawiedzeniu świątyń przeszliśmy do kościoła Dominikanów oraz do kościoła pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. Nasze zwiedzanie musiało przebiegać w bardzo szybkim tempie, ponieważ chcieliśmy pokazać studentom z Niemiec możliwie jak najwięcej bliskich nam miejsc. Po godzinie wolnego czasu, którą można było spędzić na kawie, drobnych zakupach lub po prostu spacerując w przyjemnym chłodzie, jaki dawały cienie drzew na Plantach, ponownie spotkaliśmy się pod kościołem Mariackim i udaliśmy się do sukienic, Collegium Maius, Collegium Novum oraz Kolegiaty św. Anny. Przechodząc uliczkami Starego Miasta, każdy we własnym zakresie starał się coś opowiedzieć Niemcom o zabytkach Krakowa. Było to o tyle prostsze, iż część osób z grupy z Bochum miała polskie korzenie i mówiła lub rozumiała co nieco po polsku. Po południu nadszedł czas na zwiedzanie Kazimierza, po którym oprowadzała nas pani mgr Marta Krzanowska. Opowiedziała nam pokrótce o historii dzielnicy żydowskiej. Zatrzymaliśmy się dłużej przy nadal czynnej synagodze Remuh obok której mieści się cmentarz żydowski. Dowiedzieliśmy się wiele o zwyczajach żydowskich m.in. o zostawianiu na grobach – zamiast kwiatów, tak jak mamy z tym do czynienia w tradycji chrześcijańskiej – kamieni przywiezionych z mniej lub bardziej odległych miejsc. Są one symbolami pamięci o zmarłych. Spacerując po wąskich uliczkach Kazimierza w promieniach popołudniowego słońca, oglądaliśmy inne synagogi: Starą, Izaaka, Wolfa Poppera, Kupa, Tempel. Nasza wędrówka po dzielnicy żydowskiej zakończyła się na tyle wcześnie, że zostały ponad dwie godziny do zaplanowanego wieczornego posiłku, po którym spędziliśmy czas na wspólnych rozmowach i zaba-

wie. Mimo barier językowych i kulturowych (które wbrew pozorom istnieją) udawało nam się „znaleźć wspólny język”.

Piątek był najważniejszym dniem podczas całego pobytu grupy niemieckiej w Polsce. Poranek rozpoczęliśmy od spotkania z rektorem PAT ks. prof. Janem Maciejem Dyduchem, które miało miejsce na ulicy Kanoniczej 25. Ksiądz rektor przybliżył studentom niemieckim historię naszej uczelni, która powstała z Wydziału Teologicznego Akademii Krakowskiej. Wydział Teologiczny, zamknięty w czasach komunistycznych, został reaktywowany z inicjatywy papieża Jana Pawła II, ale już pod inną postacią – jako samodzielna akademia. Studenci dowiedzieli się również o wszystkich kierunkach istniejących na PAT, możliwościach zatrudnienia po ich ukończeniu oraz liczbie studiujących. Rozmowa miała miejsce w sali, gdzie można było podziwiać portrety poprzednich rektorów, co nadawało spotkaniu szczególny charakter.

Następnym punktem programu był udział w wykładzie, który wygłosił ks. prof. dr Christof Breitsameter z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Ruhry w Bochum. Na wstępie wszystkich uczestników naukowego spotkania przywitał dziekan Wydziału Teologicznego PAT, ks. prof. Jan Daniel Szczurek. Szczególnie przywitał on ks. prof. Jana M. Dyducha – Rektora PAT oraz ks. prof. Wendelina Knocha z Uniwersytetu Ruhry, a także wszystkich profesorów obecnych na sympozjum. Trzeba tu wymienić przede wszystkim ks. Stanisława Hałasa – prodziekana WT, ks. prof. Adama Kubisia – dawnego rektora PAT, ks. prof. Józefa Makselona, ks. prof. Władysława Zuziaka. Referatu pt. „O rozumie wiary i wierze rozumu. *Debata między Jürgenem Habermasem a Josephem Ratzingerem*” wysłuchało ponad 100 studentów. W swoim wykładzie ks. Breitsameter odwoływał się do dyskusji, która miała

miejsce w styczniu 2004 roku pomiędzy kardynałem Ratzingerem a Habermasem. Dotyczyła ona relacji pomiędzy religią a filozofią i poruszała problem przedpolitycznych źródeł demokratycznego państwa. Referat został poprzedzony prezentacją książki pt. *Religia we współczesnej Europie. Religion im gegenwärtigen Europa*. Po wykładzie nadszedł czas na zadawanie pytań, a następnie zaprezentowano zdjęcia i materiał filmowy z wizyty niemieckich profesorów w Krakowie w maju 2007 roku (udział w procesji na Skałkę) oraz z naszego pobytu w Bochum w listopadzie tego samego roku. Prezentacja została przygotowana przez ks. Jana Dziedzica i spotkała się z żywym zainteresowaniem studentów.

Program wymiany byłby o wiele uboższy, gdyby zabrakło czasu na wyprawę w głąb podziemnego świata cudów – oczywiście mam na myśli Kopalnię Soli w Wieliczce wraz z całym jej czarem i bogactwem, przede wszystkim z Kaplicą św. Kingi. Zatem popołudniu, by stało się zadość tradycjom wymian pomiędzy studentami krakowskimi, a niemieckimi obowiązkowo miało miejsce zwiedzanie kopalni soli.

Sobota nie była już radosnym dniem, lecz czasem refleksji i zadumy. W Centrum Dialogu i Modlitwy w Oświęcimiu przywitał nas ks. Manfred Deselaers, niemiecki kapłan pełniący tam swą posługę od lat, niezwykle zasłużony dla pojednania polsko-niemieckiego. Z niezwykle przejęciem, bardzo jasno i dobitnie opowiedział o historii Polski w latach 1939–1945, o zdradzieckim ataku hitlerowskich Niemiec na Polskę – 1 września – i Związku Sowieckiego – 17 września 1939 roku. Po przybliżeniu kontekstu historycznego ks. Manfred przeszedł do przybliżenia kwestii niemieckich obozów koncentracyjnych na ziemiach polskich, ze szczególnym uwzględnieniem obozu w Auschwitz-Birkenau, gdzie ginęli przede wszystkim Żydzi, Polacy i Romowie. Podkreślił fakt wywiezienia do Auschwitz profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego – kwiatu polskiej inteligencji. Zaznaczył, iż Niemcy, celowo mordując inteligencję, chcieli wyniszczyć naród, który bez niej ztraca swą tożsamość i nie może być samodzielny, łatwo się nim rządzi. Zaakcentował również fakt, że terenem jej planowego niszczenia był również Katyń i inne miejsca sowieckich zbrodni. Ksiądz Manfred opowiedział o deportacjach Żydów do obozów koncentracyjnych.

Po konferencji udaliśmy się do kaplicy w klasztorze Karmelitanek na Eucharystię, którą sprawował ks. Breitsameter i ks. Dziedzic. W kaplicy wisiał portret św. Edyty Stein, która, jak powiedział Jan Paweł II, „(...) jest symbolem dramatów Europy naszego stulecia”.

Po przerwie na posiłek rozpoczęliśmy zwiedzanie Muzeum Pamięci Martyrologii Narodów. Zatrzymaliśmy się przy ścianie śmierci, zobaczyliśmy celę św. Maksymiliana. W Birkenau, na koniec, z inicjatywy naszych gości pomodliliśmy się przy tablicach upamiętniających więźniów z wszystkich krajów. Wydaje mi się, iż studenci, którzy byli tam po raz pierwszy, bardzo to przeżyli.

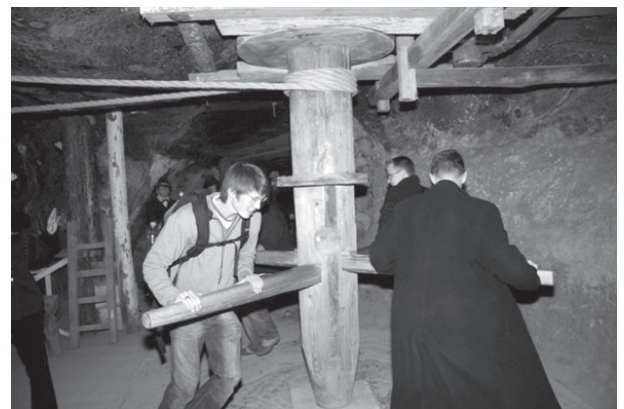
W drodze powrotnej do Krakowa odwiedziliśmy kościół parafialny Karola Wojtyły w Wadowicach. Niestety, z powodu braku czasu nie wstąpiliśmy na „kremówkę papieską”, ale najważniejsze, że pokazaliśmy niemieckim przyjaciołom rodzinne miasteczko Jana Pawła II.

Gdy dojechaliliśmy do Seminarium Księży Misjonarzy, nasi goście zrobili nam miłą niespodziankę, wręczając każdemu mały prezent, który na pewno nie pozwoli nam o nich

zapomnieć. W niedzielę Niemcy wyruszyli w drogę powrotną.

Jak każde zetknięcie się z osobami żyjącymi w innym kraju, mającymi nieco inne zwyczaje, tak i to spotkanie nauczyło nas czegoś nowego, poszerzyło w pewnym stopniu nasze horyzonty. Była sposobność do tego, by teoretyczna nauka języków obcych przełożyła się na praktyczną umiejętność komunikowania się w różnych sytuacjach. Mam nadzieję, że również Niemcy patrzą na te kwestie w podobny sposób oraz że są zadowoleni z pobytu i zwiedzenia duchowej stolicy Polski. Staraliśmy się możliwie jak najlepiej wykorzystać czas i pokazać jak najwięcej miejsc w Krakowie i jego pobliżu ważnych dla historii i kultury Polski. Z pewnością obie strony zostały ubogacone. W tym miejscu nie będę już wspominać o tak oczywistej kwestii, jaką jest owocna współpraca naukowa pomiędzy kadrą naukową Papieskiej Akademii Teologicznej i Uniwersytetu Ruhry w Bochum...

Marta Dutczak

Festiwal Nauki

13 - 17 maja 2008 r.

W Krakowie

„Historia człowieka – człowiek w historii”

W roku akademickim 2007/2008 Wydział Historii Kościoła PAT – już po raz drugi – zorganizował serię spotkań, adresowanych do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych, która w sposób szczególny interesuje się zagadnieniami z zakresu szeroko pojętej humanistyki. Tym razem motto warsztatów brzmiało: „Historia człowieka – człowiek w historii”, a cała inicjatywa przybrała postać 16 spotkań z pracownikami naukowymi Akademii oraz zaproszonymi gośćmi (m.in. o. Leonem Knabitem). Przy czym były to zarówno stacjonarne wykłady oraz warsztaty praktyczne (prowadzone z zastosowaniem nowoczesnych pomocy dydaktycznych), jak i wizyty w krakowskich muzeach (m.in. Muzeum Katedralnym na Wawelu, Muzeum Archeologicznym w Branicach, Muzeum Zgromadzenia Księża Misjonarzy na Stradomiu).

Projekt ten spotkał się z dużym zainteresowaniem ze strony młodzieży – zgromadził grupę ponad 50 osób, które wspólnie zdobywały wiedzę i nowe umiejętności, zapoznając się jednocześnie ze środowiskiem akademickim oraz czyniąc konkretne kroki „inwestycyjne” w zakresie swej dalszej edukacji. Dwusemestralny cykl spotkań sfinalizowany został bowiem – dnia 24 maja 2008 roku – konkursem, którego zwycięzcy otrzymali indeksy Wydziału Historii Kościoła PAT. Laureaci rzeźbionego konkursu to:

- Paulina Kęder,
- Teresa Kmicć,
- Katarzyna Rozmus,
- Joanna Szafrąńska.

Dodatkowo w semestrze zimowym chętni słuchacze mogli także wziąć udział w konkursie na najlepszą pracę historyczną, pod ogólnym tytułem „Historia człowieka – człowiek w historii”. W ramach tegoż przedsięwzięcia wyróżnienie otrzymało opracowanie „Andrzej Samuel Dembiński herbu Rawicz”, a jego autor – Łukasz Waclawek – nagrodzony został uczestnictwem w akademickim objeździe naukowym. Wszystkie osoby regularnie uczestniczące w zajęciach otrzymały również stosowne zaświadczenia, pozwalające na ubieganie się o otrzymanie wyższej oceny z historii podczas klasyfikacji szkolnej.

W roku akademickim 2008/2009 planowana jest kolejna tura warsztatów, tym razem poświęcona historii miejsc, zarówno tych powszechnie znanych, jak i tych ginących – często niesłusznie – w pomroce dziejów. Zgłoszenia należy kierować drogą mailową na adres: warsztatyWHK@pat.krakow.pl (podając: imię i nazwisko, adres, telefon lub e-mail, szkołę i klasę) lub w formie listownej (formularze zgłoszeniowe stanowią integralną część broszurek informacyjnych, rozsyłanych do szkół pod koniec września) na adres:

Wydział Historii Kościoła PAT, ul. Franciszkańska 1, 31-004 Kraków (z dopiskiem „Warsztaty WHK”).

Plan przyszłorocznych zajęć oraz wszelkie dodatkowe informacje dostępne będą od września 2008 na stronie www.pat.krakow.pl (zakładka „Warsztaty” na stronie Wydziału Historii Kościoła).

dr J. Cezary Kałużny (kierownik warsztatów)
mgr lic. Joanna Małocha (sekretarz warsztatów)

Macierzyństwo i ojcostwo – naturalne powołanie i wyzwania współczesności

W dniu 2 czerwca br. odbyło się sympozjum „Macierzyństwo i ojcostwo – naturalne powołanie i wyzwania współczesności” zorganizowane przez Katedrę Teologii Duchowości WT PAT oraz Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Krakowskiej i Duszpasterstwo Rodzin Archidiecezji Krakowskiej.

Otwarcia sympozjum, które zostało zorganizowane pod patronatem Metropolity Krakowskiego ks. kard. Stanisława Dziwisza, dokonał ks. dr hab. Jan Machniak, prof. PAT i Zbigniew Cichoń, Prezes Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w Archidiecezji Krakowskiej, senator RP. Ksiądz Jacek Koniczny, Dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Rodzin odczytał list przesłany przez ks. kard. Dziwisza specjalnie na sympozjum. W sesji uczestniczył ks. bp Jan Szkołodź. Jednocześnie został odczytany specjalny list na tę okazję przysłany przez ks. bp. Kazimierza Górnego z Rzeszowa, przewodniczącego Rady ds. Rodziny Episkopatu Polski. List okolicznościowy przysłał też Marszałek Małopolski Marek Nawara.

Aula bł. Jakuba przy klasztorze Ojców Franciszkanów zgromadziła wielu zainteresowanych: duchowieństwo, przedstawiciele ruchów i stowarzyszeń, lekarzy i pielęgniarki, prawników, pracowników poradni rodzinnych i osoby szukające odpowiedzi na pytania: czym jest macierzyństwo i ojcostwo i jak pomóc tym, którzy borykają się z problemem niepłodności. Czy jedynym współczesnym osiągnięciem medycyny w tej dziedzinie jest metoda *in vitro*, czy też można szukać skutecznych alternatyw wobec tej metody.

„Mężczyznę i niewiastę stworzył ich” (Rdz 1, 27) – o małżeństwie jako udziale w stwórczym planie Boga mówił ks. dr hab. Jan Machniak prof. PAT, kierownik Katedry Teologii Duchowości PAT. „Bóg jest Dawcą i Panem życia. Ojciec i matka, realizując zadanie macierzyństwa i ojcostwa, powinni być świadomi tej prawdy” – podkreślił ks. prof. Jan Machniak, zwracając uwagę na to, że człowiek otrzymał od Boga dar życia razem z darem wolności, rozumności i miłości. Tym darem może dzielić się z drugim człowiekiem stając się współpracownikiem Boga w dziele stwarzania. Ksiądz prof. J. Machniak przytoczył słowa Jana Pawła II z adhortacji *Familiaris consortio*, w której Papież podkreśla, że Stwórca, powołując człowieka do istnienia, wpisał w naturę mężczyzny i kobiety zdolność do dawania miłości i odpowiedzialność za wspólnotę. „Człowiek realizuje powołanie do miłości poprzez ciało, które stanowi integralną jedność z jego duszą. Jest powołany do miłości w integralnej jedności duszy i ciała. Dusza i ciało wyrażają więc miłość jako całkowity dar z siebie, otwarty na przekazywanie życia.

W odwiecznym planie Bożym dar życia jest związany z tajemnicą płciowości. Człowiek otrzymał go jako mężczyzna i kobieta. Księga Rodzaju stwierdza: «Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę» (Rdz 1, 27). Płciowość, przez którą małżonkowie oddają się sobie wzajemnie w akcie małżeńskim otwartym na życie, nie jest więc tylko zjawiskiem biologicznym, ale dotyczy natury człowieka jako osoby ludz-

kiej. Płciowość jest, według nauczania Kościoła, integralną częścią miłości, przez którą mężczyzna i kobieta łączą się na całe życie i wzajemnie się sobie oddają”.

Oblicza się, że w Polsce bezpłodność jest przyczyną tragedii ok. 1 mln par małżeńskich. Rozwój, doskonalenie i wykorzystanie technik sztucznego zapłodnienia u człowieka ma szersze zastosowanie i często jest traktowane jako środek do realizacji także innych celów, zwłaszcza badawczych, mających zaowocować w przyszłości wytwarzaniem organów przeznaczonych do transplantacji. Czy jednak cel może uświęcać środki? Jakże są owe środki prowadzące skądinąd do dobrego celu? Na ten temat mówił ks. dr Marek Leśniak (PAT), uzasadniając, dlaczego metoda *in vitro* nie jest akceptowana przez Kościół. Zapłodnienie *in vitro* budzi sprzeciw nie tylko w Kościele. Przeciw tej metodzie wypowiadają się także środowiska naukowe. Czy jest ona zatem szansą, czy zagrożeniem? Stanowisko Kościoła jest jednoznaczne: techniki sztucznego zapłodnienia są moralnie niedopuszczalne. Uzasadniając krytyczne stanowisko Kościoła w sprawie tej metody, ks. dr Leśniak podkreślił m.in., że przy najbardziej optymistycznych danych statystycznych jedynie co piąta kobieta poddana zabiegom zapłodnienia *in vitro* rodzi dziecko. Wykładowca wskazywał na niebezpieczeństwo selekcji negatywnej i eliminacji embrionów, u których stwierdzono wady rozwojowe, czy też odznaczających się niepożądanymi

cechami, m.in. takim jak np. inna niż oczekiwana płeć dziecka. „Wiele z wylimowanych w ten sposób dzieci trafia do banków, które przechowują tzw. nadliczbowe embriony. Poddawane są one procesowi polegającemu na schłodzeniu do temperatury minus 195 stopni i są przechowywane w ciekłym azocie. Okazuje się, że mniej niż 50 proc. embrionów nadliczbowych ma szansę na to, by przeżyć. Proces zamrażania i rozmrażania wyraźnie je osłabia, co skutkuje zwiększoną liczbą samoistnych poronień”. Jednocześnie ks. dr Leśniak podkreślił, że pragnienie posiadania dziecka nie stwarza żadnego prawa do niego, ponieważ jest ono osobą obdarzoną podmiotową godnością. Nie może być chciane jako przedmiot prawa, ponieważ jest podmiotem prawa. Tak jak małżonkowie mają prawo do poczęcia dziecka, które będzie naturalnym owocem ich miłostnego zjednoczenia, tak dziecko ma prawo do poczęcia, ale w sposób odpowiadający jego godności. Powołując się na skalę problemów związanych z poczęciem *in vitro* (w latach 1991–2002 w Wielkiej Brytanii wyhodowanych prawie 1 mln embrionów), ks. Leśniak przybliżył niebezpieczeństwa dla matki i ojca związane z zapłodnieniem *in vitro*, z wykorzystaniem embrionów do celów badawczych, zwrócił też uwagę na zastrzeżenia natury moralnej związane z pozyskiwaniem gamet męskich i żeńskich w przypadku zapłodnienia heterologicznego oraz problemem tzw. „matki zastępczej”, która nie zawsze godzi się na oddanie dziecka, do którego przywiązała się w ciągu 9 miesięcy.

Podsumowując swe rozważania, wykładowca stwierdził, że ta metoda wciąż nie daje odpowiedzi na pytania: co zrobić z poczętymi, zamrożonymi embrionami, które – po narodzeniu ich braci i siostr – także mają prawo do narodzenia, jak również z tymi embrionami, których rodzice umarli, bądź też jedno z nich nie wyraża zgody na jego implantację i narodzenie.

Alternatywą dla *in vitro* są nowoczesne metody rozpoznawania płodności umożliwiające diagnostykę owulacji, czyli okresu najwyższej płodności w cyklu kobiety poprzez obserwację zmian w zakresie podstawowych wskaźników płodności: podstawowej temperatury ciała, śluzu i szyjki macicy. Na temat wykorzystania współczesnych osiągnięć medycznych w realizacji macierzyństwa i ojcostwa mówiła doktor Maria Szczawińska. Podkreśliła, że samoobserwację kobiety można potwierdzić m.in. przez ultrasonograficzne monitorowanie cyklu oraz nowoczesne technologie wspierające NPR np.: monitor dni płodnych i niepłodnych – *persona* czy komputer cyklu *baby comp*. Tę wiedzę można wykorzystać w planowaniu poczęcia – umożliwi to wcześniejsze przygotowanie do poczęcia (prekoncepcja), w stanach obniżonej płodności najczęściej o charakterze przemijającym spowodowanym trybem życia, warunkami pracy itd. i w niepłodności.

Dr Szczawińska odwołała się do wielu sytuacji pacjentek, u których dzięki znajomości nowoczesnych metod rozpoznawania płodności ustalono czas najwyższej płodności, umożliwiając zaplanowane współżycie celem poczęcia dziecka, wybór optymalnego czasu na wykonywanie badań oraz wdrożenie leczenia i jego monitorowanie. Zwróciła też uwagę, że w diagnostyce niepłodności zaleca się m.in. ocenę jajczkowania i wydolności II fazy cyklu miesięczkowego oraz ocenę niedrożności jajowodów z wykorzystaniem mało inwazyjnych technik diagnostyczno-terapeutycznych, jak histero-

skopia i laparoscopia. Według ekspertów Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego leczenie niepłodności to leczenie farmakologiczne, operacyjne oraz techniki wspomaganego rozrodu. Katolicycy ginekolodzy akceptują dwa pierwsze, a zamiast wspomaganego rozrodu proponują naprotechnologię (ang. *natural procreative technology*), metodę leczenia niepłodności i wielu chorób ginekologicznych. O metodzie, którą opracował prof. T. W. Hilgers wraz z zespołem współpracowników mówił Piotr Klimas – ginekolog ze Szpitala im. Świętej Rodziny w Warszawie, podkreślając, że w naprotechnologii stosuje się m.in. technologię laserową, mikrochirurgię i metody antyzrostowe. Leczenie polega m.in. na wnikliwej analizie cykli podczas trwania całego cyklu miesięczkowego, co stanowi podstawę do podjęcia odpowiednich działań medycznych. Metoda uwzględnia naturalną gospodarkę hormonalną kobiety. Naprotechnologia staje się alternatywą dla metody *in vitro* i jest realną szansą dla osób borykających się z problemem niepłodności, a pragnących mieć dziecko w zgodzie z wyznawanymi chrześcijańskimi wartościami. O adopcji jako sposobie realizacji macierzyństwa i ojcostwa mówiła dr Teresa Olearczyk (Ignatianum). Zwróciła ona uwagę na fakt, że skoro rodzina jest podstawowym, naturalnym środowiskiem narodzin, rozwoju i wychowania każdego człowieka, jej brak w przypadku sieroctwa jest obciążeniem na całe życie. Oparta na więzach biologii i emocji podlega przemianom w zakresie swojej struktury, modelu wewnątrzrodzinnego i realizowanych funkcji. Na co dzień doświadczamy przemian, jakie zachodzą w sposobie życia rodziny oraz ich negatywnych skutków w postaci coraz większego poczucia osamotnienia, sieroctwa, które niesłusznie nazywane jest społecznym. To nie społeczeństwo czyni dziecko sierotą, ale rodzice, rodzina, która nie wypełnia swoich zadań, swoich obowiązków.

Problemy wychowawcze spowodowane osamotnieniem i sieroctwem społecznym, a także wychowaniem bezstresowym stają się jednym z najważniejszych, jeżeli nie najważniejszym problemem pedagogicznym czasów, w których żyjemy. Przemiany społeczne, kulturowe i obyczajowe dotyczą różnych obszarów życia rodziny, powodują, że „dramatycznie kurczy się dzieciństwo”, rodząc wiele dylematów etycznych, a także egzystencjalną niepewność odnośnie do przyszłości rodziny. Dzieci zbyt wcześnie wkraczają, albo są wciągane w świat dorosłych, zderzając się często z jego zepsuciem i bezwzględnością brutalnością.

Analizując problem sieroctwa, dr Teresa Olearczyk podkreśliła, że ten problem zawsze rozpoczyna się i rozwija w rodzinie, by „zaowocować” umieszczeniem dziecka poza rodziną. „Problem dzieci niechcianych, zaniedbanych, sieroctwa społecznego narasta w Polsce gwałtownie, poświadczają to statystyki i coraz liczniejsze ośrodki adopcyjne, poszukujące kandydatów na rodziców zastępczych dla niekochanych dzieci. I pomimo że wzrasta liczba form rodzinnej opieki zastępczej nad dzieckiem, nie maleje liczba dzieci przebywających w instytucjonalnych formach opieki. To wszystko jest wynikiem słabości funkcjonowania wspólczesnej rodziny i degradacji roli matek coraz częściej nadużywających alkoholu”.

Zmieniło się też podejście rodziców do dziecka. Coraz większa liczba rodzinnych i instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem osieroconym świadczy o niewydolności ro-

dziny w nowej rzeczywistości. W rzeczywistości często mamy do czynienia z dziećmi oczekującymi, że sąd zmieni ich sytuację prawną na taką, która pozwoli im opuścić dom dziecka. W wielu przypadkach to, czy dzieci powrócą do rodzinnego domu, zależy tylko od rodziców biologicznych, od tego, czy będą w stanie podjąć trud wychowania i budowania wspólnoty rodzinnej. Jest to jednocześnie szansa dla małżeństw bezdzietnych, aby mogły one poprzez adopcję realizować swe macierzyństwo i ojcostwo.

Przedmiotem referatu dr Małgorzaty Gałązki (KUL) była rekonstrukcja i ocena prawnego statusu ludzkiego embrionu *in vitro* w oparciu o stan prawny obowiązujący w Polsce z uwzględnieniem prawa obcego.

Doktor M. Gałązka podkreśliła, że do ludzkiego embrionu odnosić należy przewidzianą w art. 30 Konstytucji RP zasadę poszanowania ludzkiej godności, niezależnie od fazy jego rozwoju, sposobu poczęcia i miejsca przebywania. Wynika to z istoty godności, która zakłada równość wszystkich ludzi wobec prawa, a wszelkie wątpliwości co do istnienia osoby nakazuje rozstrzygać w oparciu o zasadę *in dubio pro persona*.

Pani dr M. Gałązka podkreśliła, że chociaż prawo polskie – w odróżnieniu od prawa wielu państw obcych – nie przewiduje przepisów mających zastosowanie wyłącznie do embrionu *in vitro*, to nie można zgodzić z poglądem, że w obszarze tym istnieje zupełna luka prawna. Do przeciwnego wniosku prowadzi art. 157a § 1 k.k. o treści: „Kto powoduje uszkodzenie ciała dziecka poczętego lub rozstrój zdrowia zagrażający jego życiu, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”. Przestępstwo to może być popełnione na szkodę każdego ludzkiego embrionu, także przebywającego *in vitro*, w przypadku kiedy w wyniku jakiegokolwiek czynu nastąpiłoby jego uszkodzenie, rozstrój zdrowia zagrażający jego życiu lub śmierć poprzedzona co najmniej jednym z tych skutków. W szczególności art. 157a § 1 k.k. obejmuje diagnostykę przedimplantacyjną lub pobranie od embrionu pluripotentnych komórek macierzystych. Mieszczą się w nim również badania biomedyczne na embrionie *in vitro*, o ile powodują określone w tym przepisie skutki. Niezależnie od tego, zakaz medycznych eksperymentów badawczych na embrionie *in vitro* wynika z art. 26 ust. 3 ustawy z 5 grudnia 1996 roku o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz art. 45 ust. 2 Kodeksu Etyki Lekarskiej. Dopuszczalne są natomiast zabiegi medyczne służące dobru poddanego im embrionu. Szczególnie kontrowersyjne budzi transfer embrionu do organizmu innej kobiety niż matka genetyczna oraz jego zamrożenie. Interwencje te, choć same w sobie godzą w dobro embrionu, mogą jednak okazać się jedynym sposobem uratowania życia tzw. embrionu opuszczonego, czyli embrionu *in vitro*, którego transfer do organizmu matki genetycznej jest niemożliwy w danym cyklu lub niemożliwy w ogóle. Na gruncie prawa polskiego nie ma wówczas przeszkód w ich przeprowadzeniu.

Przedmiotem rozważań stał się także problem – jak postąpić z embrionem opuszczonym. Dr M. Gałązka omówiła kwestię rozstrzygnięć i regulacji prawnych w innych państwach, dotyczących tego problemu.

Podsumowując, prelegentka stwierdziła, że przebywanie ludzkiego embrionu w warunkach pozaustrojowych

z jednej strony nie zmienia nic w jego ludzkiej godności, z drugiej zaś łączy się z zagrożeniami, które nie dotyczą embrionu *in utero* i stawiają przed prawodawcą nowe wyzwania. Ten jednak nie dysponuje środkami, które mogłyby tym wyzwaniom sprostać i zapewnić każdemu embrionowi *in vitro* należyłą ochronę. W tej sytuacji ludzka godność będąca podstawowym wyznacznikiem statusu prawnego embrionu wymaga uznania zapłodnienia *in vitro* za prawnie niedopuszczalne. Jednocześnie autorka wykładu podkreśliła, że w polskim systemie prawa kwestia ta nie jest obecnie jednoznacznie rozstrzygnięta.

Kwestię prawa rodziców, a w szczególności praw ojca w orzecznictwie europejskim omówił adw. Zbigniew Cichoń, Senator RP, Prezes Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w archidiecezji krakowskiej.

Wykładowca przedstawił orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące rodziny, czyli artykułu 8 i 12 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Wskazał, iż orzecznictwo to traktuje w sposób szeroki prawo do poszanowania życia rodzinnego, obejmując nim nawet takie kwestie, jak prawo do zachowania zdrowego środowiska naturalnego – w tym likwidacji nadmiernego hałasu pochodzącego z lotniska czy szkodliwego oddziaływania wysypiska śmieci. Trybunał zarazem skutecznie broni małżeństwa jako związku mężczyzny i kobiety, stawiając tamę dążeniom środowisk homoseksualnych do usankcjonowania ich związków. W kwestiach dotyczących kontaktów rodziców z dziećmi zwraca uwagę na konieczność szybkiego działania sądów dla zapobieżenia skutkom ich rozłączenia.

W kwestiach dotyczących ustalenia ojcostwa Trybunał przyznaje pierwszeństwo prawdzie biologicznej ponad domniemaniami prawnymi i stabilnością prawa. Widać to zwłaszcza w wyroku sądu z 9 listopada 2006 roku w sprawie *Tavli przeciwko Turcji*, który uznał, że sądy krajowe powinny interpretować istniejące ustawodawstwo dotyczące wznowienia postępowania w świetle postępu naukowego oraz wynikających z niego reperkusji społecznych. Chodziło w niej o wznowienie postępowania o ustalenie ojcostwa w związku z postępem naukowym i pojawieniem się badań DNA przy ustalaniu ojcostwa. Wykładowca podkreślił, że Trybunał uznaje także ingerencję państwa w stosunki rodzinne, zwłaszcza związane z umieszczeniem dziecka w placówce opiekuńczej, za korekcyjną ingerencję, która powinna możliwie szybko ustać i zapewnić powrót dziecka do rodziny. Niejednokrotnie uznał taką ingerencję za nadmierną, zwłaszcza w państwach skandynawskich. Reasumując, wykładowca podkreślił, że Trybunał uznaje pierwszeństwo rodziny w kwestii wychowania dzieci, w tym wychowania zgodnie z ich przekonaniem religijnymi i moralnymi, co jest gwarantowane w art. 2 Protokołu Dodatkowego w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Konferencja stała się ważnym wydarzeniem w publicznej dyskusji na temat granic ingerencji medycznej w powstanie życia ludzkiego.

Bogusława Stanowska-Cichoń

Materiały z tego sympozjum zostaną opublikowane w najbliższym czasie.

Biblijne wykłady otwarte

W roku akademickim 2007/2008 Katedra Teologii Biblijnej wraz z Katedrą Hermeneutyki Biblijnej i Judaistyki prowadziły już po raz czwarty cykl wykładów otwartych poświęconych problematyce „Biblia w kulturze świata”. Wykłady odbywały się zasadniczo w trzecie soboty miesiąca od października (wyjątkowo w czwartą sobotę) do maja. O zainteresowaniu wykładami świadczy fakt, że na listach obecności zapisało się ponad sto trzydzieści osób, z których czterdzieści jeden na podstawie systematycznej obecności uzyskało odpowiednie poświadczenia o udziale w cyklu wykładów. O takie poświadczenie starają się nie tylko nauczyciele, którym służy ono do awansów, ale także osoby, dla których jest to świadectwo zainteresowania naukami biblijnymi.

W każdym dniu wykładów słuchacze mieli do wysłuchania dwa wykłady, pierwsze z nich prowadził stale ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek i poruszył następujące tematy: „Apokalipsa św. Jana a kultura świata”; „Biblijne pojęcie sacrum i jego reperkusje”; „Inspiracje biblijne w «Roku Polskim»”; „Islam a Biblia”; „Prawda i przekłamanie w obrazie Marii Magdaleny”; „Postać Judasza w Ewangelii i w innych źródłach”; „Motyw Graala w kulturze europejskiej”; „Początki monastycyzmu”.

Z pierwszym i ostatnim z wymienionych wykładów skorelowany był temat drugiego wykładu danego dnia. Ks. dr

Roman Bogacz miał wykład na temat: „«Obyś był zimny albo gorący!» (List do Kościoła w Laodycei)”, dr Wiesław Kic natomiast przedstawił „Archeologiczne pozostałości pierwotnego monastycyzmu”.

Pozostałe wykłady posiadały samodzielne tematy: „Czego możemy się nauczyć z historii oddziaływania Biblii” (ks. prof. dr hab. Roman Pindel); „Rośliny w wypowiedziach Jezusa” (dr Zofia Włodarczyk); „Walka dobra ze złem wg Ap 12” (ks. dr Bogdan Zbroja); „Recepcja Pism natchnionych we wspólnocie wiary. Zarys historii formacji Biblii chrześcijańskiej” (ks. dr Artur Sanecki SCJ); „Interpretacja Biblii w judaizmie” (ks. dr Sylwester Jędrzejewski SDB) oraz „Czyste i nieczyste zwierzęta w Biblii” (mgr Anna Wajda).

W przyszłym roku planowane jest kontynuowanie wykładów otwartych o tej samej tematyce ogólnej. W poszczególnych wykładach ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek będzie omawiał Biblię na tle konkretnych kultur (np. sumeryjskiej, egipskiej, hetyckiej, greckiej i innych), za każdym razem drugi wykład będzie powiązany tematycznie z pierwszym.

Wykłady zostaną ogłoszone pod koniec wakacji, a już dziś serdecznie na nie zapraszamy.

ks. Tomasz Jelonek

Między kinem a sztuką

„Uważam, że malarstwo jest staromodne. W moich wczesnych filmach chciałem malować poprzez nowe medium” – zdradza Andy Warhol w wywiadzie udzielonym dla magazynu „Vogue”, 1 marca 1970 roku. I choć malarstwo istnieje do dziś, lata 60. i 70. były początkiem nowej epoki w świecie sztuki. Pod koniec XIX wieku fotografia zrewolucjonizowała tradycyjne malarstwo, by w konsekwencji stać się pełnoprawną dziedziną sztuki. Podobnie było z kinem. Od samego początku artyści interesowali się nowym wynalazkiem. Kamera dawała możliwość realizacji ruchomego obrazu, dokładnej rejestracji ruchu, nie więc dziwnego, że bardzo szybko stała się popularnym medium do wyrażania koncepcji kolejnych nurtów w sztuce Zachodniej i eksperymentów artystycznych. Dziś największe muzea świata gromadzą nagrania artystów, a ciekłokrystaliczne ekrany są standardowym wyposażeniem sal wystawowych.

W celu przybliżenia skomplikowanych relacji filmu i sztuki Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki zorganizowało serię otwartych spotkań połączonych z seansami filmowymi. Na każdym spotkaniu słuchacze mieli możliwość wysłuchania referatu wprowadzającego do omawianego zagadnienia, obejrzenia filmu oraz wzięcia udziału w dyskusji.

W trakcie semestru odbyło się pięć spotkań. Na pierwszym prezentowany był film Christophera Boe pt. *Rekonstrukcja*. Młody duński reżyser zaproponował współczesną, surrealistyczną historię miłosną. W budowie dzieła odwoływał się nie tylko do klasyków gatunku, jak Luis Bunuel i Salvador Dali, ale i do XIX-wiecznej fotografii francuskiej. Poruszał przy tym problemy filozoficzne, jak np. czy dążenie do celu może być celem samym w sobie? Kolejnym

filmem był *Gabinet doktora Caligarii* – jedno z najważniejszych dzieł kina niemieckiego, a zarazem doskonały przykład przeniesienia koncepcji ekspresjonizmu na duży ekran. Cały film zrealizowano w studiu, bez zdjęć w plenerze. Powstałe dekoracje zalicza się do dzieł sztuki. Wielu znawców kina uważa tę produkcję za pierwszy w historii horror. Inny prezentowany film to *Jedwabna opowieść* w reżyserii Éléonore Faucher. Francuska produkcja o pozornie prostych rzeczach zachwyca niezwykle zdjęciami. Właśnie zdjęcia – ich niezwykła malarskość i poetyckość – były tematem dyskusji.

Na czwartym spotkaniu podejmowaliśmy problematykę filmów Warhola. Amerykański artysta, najbardziej chyba znany przedstawiciel pop-artu w latach 60. i 70. jako reżyser i producent stworzył cały szereg interesujących produkcji. W dużym uproszczeniu są one odzwierciedleniem koncepcji, jakie realizował w innych dziedzinach sztuki. Twórczość Warhola pokazuje konsumpcjonizm, życie gwiazd, sztuczność, a innym razem artysta rejestruje gorączkowe życie w Fabryce. Ostatnim poruszonym tematem był minimalizm. Zastanawialiśmy się, na ile dzieła rzeźby czy malarstwa są podobne do filmów minimalistycznych. Za obiekt analizy i podstawę do porównań posłużyła twórczość Jima Jarmuscha, którego dzieło *Inaczej niż w Raju*, obejrzelśmy.

W wakacje spotkania „Między kinem a sztuką” zostają zawieszane. Wszystkim uczestnikom dziękuję. Mam nadzieję, że od nowego semestru ruszymy z nową energią i podejmiemy wspólnie kolejne interesujące tematy.

Piotr Zdybał

REKOLEKCJE O MODLITWIE W CISZY

DROGI BRACIE! DROGA SIOSTRO!

Zapraszamy Cię na rekolekcje – „Dni pustyni” – w pustelni na Potrójnej. Ich celem jest pogłębienie życia modlitwy wewnętrznej poprzez wprowadzenie w bogactwo chrześcijańskiej medytacji. Poprowadzone będą w oparciu o benedyktyńską zasadę życia *Ora et labora* (*Módl się i pracuj*) i obejmować będą takie elementy dnia, jak:

- codzienna Msza św.,
- modlitwa psalmami oraz osobisty kontakt z Jezusem przez modlitwę w ciszy,
- codzienna konferencja o modlitwie – jak być z Bogiem pół godziny w ciszy; jak ożywić naszą modlitwę, aby naprawdę była spotkaniem z obecnym Jezusem,
- wycieczka w góry,
- praca przy pustelni studenckiej (ok. 3 godz. dziennie, z wyjątkiem dnia wycieczki).

Miejscem pobytu jest pustelnia studencka na Potrójnej w Beskidzie Małym. Warunki pobytu są jak w bacówce-schronisku (kuchnia, woda, „sanitariaty” – w specjalnej budce na polu). Trzeba zabrać ze sobą śpiwór, buty w góry, ciepły sweter, kurtkę przeciwdeszczową, (coś na zmianę do pracy) oraz: latarkę, Pismo św. Nowego Testamentu, notatnik.

Termin: 7–14 września 2008

Zgłoszenia: do 20 sierpnia br.

Koszt pobytu: 100 zł

Kontakt:

ks. Andrzej Muszala
(duszpasterz akademicki)
tel./SMS: 608-633-950
e-mail: muszalan@wp.pl

OBÓZ INTEGRACYJNY DLA STUDENTÓW I ROKU

Zapraszamy na OBÓZ INTEGRACYJNY PRZED ROZPOCZĘCIEM I ROKU, organizowany w pustelni studenckiej na Potrójnej w Beskidach. Jego celem jest nawiązanie studenckiej wspólnoty oraz duchowe przygotowanie się do studiów teologicznych. W planie znajdują się codziennie:

- Msza św.,
- Jutrznia i modlitwa w ciszy,
- konferencja duchowa,
- praca przy pustelni studenckiej,
- dyskusje przy kominku o teologii i studiowaniu,
- wycieczka w góry.

Miejsce pobytu: pustelnia studencka na Potrójnej w Beskidzie Małym. Warunki jak w bacówce-schronisku (kuchnia, woda, „sanitariaty” – w specjalnej budce na polu). Termin: 26–29 września 2008 roku. Pierwsze spotkanie 26 września o godz. 12.00 na dworcu autobusowym PKS w Andrychowie (na trasie Kraków – Bielsko-Biała). Trzeba tam dojechać na własną rękę. Autobus z Krakowa jedzie ok. 2 godz. Zabieramy ze sobą śpiwór, buty w góry, ciepły sweter, kurtkę przeciwdeszczową, latarkę, Pismo św. Nowego Testamentu, notatnik.

Koszt pobytu: 60 zł

Zapisy do 20 września br.

Kontakt:

ks. Andrzej Muszala
(duszpasterz akademicki PAT)
tel./SMS: 608-633-950;
e-mail: muszalan@wp.pl (www.pustelnia.pl)

Wierzyca 2008
19-25 września

Splyw integracyjny

dla osób rozpoczynających studia na PAT

- ➔ Integracja ze studentami PAT – nowi znajomi
- ➔ studenckie imprezy przy ognisku
noclegi w niezapomnianych miejscach (m.in. zamek krzyżacki)
- ➔ opowieści z życia studenckiego
- ➔ gawędy kajakarskie
- ➔ spływ najpiękniejszą rzeką Pomorza Gdańskiego – Wierzycą
- ➔ zwiedzanie zabytków Kaszub i Kociewia
obcowanie z przyrodą Borów Tucholskich

Zapisy

02.08–10.09.

**Ilość miejsc
ograniczona!**

www.studencipat.pl/splyw

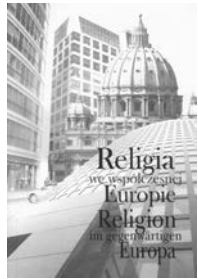
Kalendarium roku akademickiego 2008/2009

I semestr

30 IX	wtorek	Pielgrzymka do sanktuarium Matki Bożej w Kalwarii Zebrzydowskiej (godz. 10.30); godz. 14.00 Droga Krzyżowa
1 X	środa	Rozpoczęcie zajęć pierwszego semestru
20 X	poniedziałek	Inauguracja roku akademickiego 2008/2009 - Msza św. w kolegiacie św. Anny (godz. 10.00) - Uroczyste otwarcie roku akademickiego w sali Filharmonii (godz. 12.00)
26 X	niedziela	Hołd składany św. Janowi z Kęt Msza św. w kolegiacie św. Anny (godz. 17.00)
4-7 XI		Dni Jana Pawła II
17 XI	poniedziałek	Msza św. za zmarłych pracowników naukowych wyższych uczelni miasta Krakowa w kolegiacie św. Anny (godz. 18.00)
8 XII	poniedziałek	Uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP 27. rocznica powołania PAT
22 XII – 5 I 2009		Ferie świąteczne
12 I	poniedziałek	612. rocznica powołania Wydziału Teologicznego w Krakowie - Msza św. i uroczyste promocje w katedrze wawelskiej (godz. 10.00)
27 I	wtorek	Zakończenie zajęć pierwszego semestru
28 I – 11 II		Zimowa sesja egzaminacyjna
12-18 II		Przerwa semestralna

II semestr

19 II	czwartek	Rozpoczęcie zajęć drugiego semestru
19-25 II		Sesja poprawkowa
2-4 III		Rekolekcje wielkopostne studentów
9-18 IV		Ferie wielkanocne
8 V	piątek	Uroczyste promocje w kolegiacie św. Anny
8 VI	poniedziałek	Wspomnienie św. Jadwigi Królowej
13 VI	sobota	Zakończenie zajęć drugiego semestru
15-27 VI		Letnia sesja egzaminacyjna
1-21 IX		Sesja poprawkowa

Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie i Katolicki Wydział Uniwersytetu Ruhry w Bochum w roku 2007 obchodziły jubileusz 25-lecia współpracy. Z tej okazji odbyły się dwa sympozja naukowe, pierwsze w Krakowie w dniach od 10 do 11 maja 2007 r., drugie 15 listopada na Uniwersytecie Ruhry w Bochum. Tam też miało miejsce spotkanie się studentów obu uczelni. Tematem tych konferencji była *Religia we współczesnej Europie*. Niniejsza publikacja zawiera referaty wygłoszone podczas tych konferencji w tłumaczeniu zarówno na język polski, jak i niemiecki. Podejmowano między innymi takie tematy, jak: „Chrześcijańskie wartości porządek wartości Zachodu?”, „Społeczne zadania chrześcijaństwa w Europie według Józefa Ratzingera”, „Dialog chrześcijańsko-muzułmański w kontekście Deklaracji Praw Człowieka ONZ”, „Wkład Jana Pawła II w jednoczenie się Europy”, „Religia w życiu publicznym”, „Psychologiczne funkcje religijności”, „Wychowanie religijne jako zadanie państwa”, „Kult Boga Ojca i jego znaczenie teologiczno-antropologiczne”, „Najnowsza historia Kościoła Republiki Federalnej Niemiec stań badań i perspektywy”. Podkreślano, że integracji europejskiej nie można rozpatrywać w oderwaniu od dziedzictwa religijnego ludzi. Stąd kwestią centralną jest prawo do wolności religijnej, jakie powinien posiadać każdy człowiek. Wartości moralne są jednakowe dla wszystkich ludzi, a Europy nie można rozpatrywać bez wartości chrześcijańskich.

Renata Dulian

Cyprian Jan Wichrowicz OP, *Samuel Szymon Wierchoński OP jako teolog moralista*, Kraków 2008, s. 183

Dominikan o. Cyprian Jan Wichrowicz, wieloletni wykładowca teologii moralnej w Kolegium Filozoficzno-Teologicznym OO. Dominikanów w Krakowie, a także w innych seminariach duchownych napisał książkę poświęconą Samuelowi Szymonowi Wierchońskiemu, wybitnemu polskiemu filozofowi i teologowi pierwszej połowy XVII wieku. Nie wiadomo skąd pochodził, w którym roku się urodził i jakiego był stanu, ponieważ brak dokumentów, na podstawie których można by to stwierdzić. Nazywany też jest przez niektórych autorów Wierchowskim, ponieważ sam w dokumentach podpisuje się jako Wierchonus albo Wierchovius. Wstąpił do zakonu dominikańskiego w Lublinie, w książkach, które opublikował w Kolonii, podpisuje się jako Samuel z Lublina (Samuel de Lublino). Studiował w Krakowie i hiszpańskiej Kordobie. Napisał kilka dzieł filozoficznych i teologicznych. *Summula casuum* miała opinię jasnej i teologicznie dobrze opracowanej książki i jest poważnym naukowym osiągnięciem polskiej moralistyki XVII wieku. Dzieła Samuela Wierchońskiego stanowiące świadectwo epoki, przybliżające obyczajowość i życie moralne jemu współczesnych, są cennym źródłem dla historyków moralności, a nie tylko historyków polskiej teologii moralnej.

Renata Dulian

Teodoryk z Chartres, *Traktat o dziełach sześciu dni*, Kraków 2006, s. 133

Katedra filozofii starożytnej i średniowiecznej postanowiła przybliżyć nowym pokoleniom średniowieczną myśl teologiczną. Ma temu służyć wydawana seria wydawnicza *Analecta Mediaevalia*. Jako pierwszy jej tom ukazał się *Traktat o dziełach sześciu dni* Teodoryka z Chartres. Publikacja składa się z dwóch części. W teoretycznym wstępie przedstawiono szkic środowiska naukowego w Chartres w XII wieku, kreśląc również sylwetkę autora traktatu, Teodoryka z Chartres. Według ocen współczesnych Teodorykowi uczonych należał on do czołowych postaci nadających ton życiu umysłowego pierwszej połowy XII wieku. Jego traktat był nowatorską, oryginalną filozoficzną interpretacją wyjaśnienia sześciu dni stworzenia. Druga zasadnicza część przedstawia dzieło Teodoryka z Chartres *De sex dierum operibus* w wersji łacińskiej i w tłumaczeniu na język polski. Teodoryk z Chartres pisze tak: „Istnieją cztery przyczyny świata [*substantia mundana*]: sprawcza, czyli Bóg; formalna, czyli Mądrość Boża; celowa Jego łaskawość i materialna cztery elementy [...], które Stwórca sam stworzył z niczego «na początku»”.

Renata Dulian

Wydawnictwo Naukowe PAT poleca nowości:

K. R. Prokop, *Książka Tadeusza Głemmy (1895–1958). Profesor i dziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2008;
Rodzina w kontekście współczesnych problemów wychowawczych, red. B. Muchacka, Kraków 2008; *Rodzina wobec zagrożeń*, red. M. Duda, Kraków 2008; M. Królczyk, *Problem kryzysu czystości seksualnej i sposoby jego przezwyciężania*, Kraków 2008.

www.pat.krakow.pl/ikona

warsztaty
malowania ikon

KANON

Warsztaty
Średniowieczne
SCRIPTORIUM

KALIGRAFIA
ILLUMINATORSTWO

pat.krakow.pl/scriptorium